

Statenvoorstel 15/25 A

Voorgestelde behandeling

Agendavergadering : 6 oktober 2025

PS-vergadering :

Onderwerp

Begroting 2026

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

Provinciale Staten stellen jaarlijks de Begroting vast. In de Begroting wordt vastgelegd welke doelstellingen en ambities de provincie in het begrotingsjaar heeft, welke resultaten en prestaties worden geleverd en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn.

De Provincie heeft voor 2026 een meerjarige sluitende begroting. Daarnaast is de Begroting structureel en reëel in evenwicht en kan gesteld worden dat de reservepositie van Provincie Noord-Brabant gezond is.

De Begroting is digitaal optimaal benaderbaar via onze [webapplicatie](#). Onder tab 'Bijlagen' bevindt zich een pdf-versie van deze Begroting.

Het voorstel

1. Vast te stellen de begroting 2026 inclusief de meerjarenramingen 2027-2029, opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.
2. In te stemmen met de instellingsbesluiten reserves, opgenomen als bijlage 2 bij dit besluit.
3. Vast te stellen de verordening heffing opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2026 (Ontwerpbesluit II 15/25);
4. Vast te stellen de verordening leges Noord-Brabant 2026 (Ontwerpbesluit III 15/25).

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS: 6198151

Programma

Bedrijfsvoering beleid en advisering

Aanleiding

Provinciale Staten dienen jaarlijks de Begroting vast te stellen. De vastgestelde Begroting is kaderstellend voor de uitvoering door Gedeputeerde Staten gedurende het begrotingsjaar.

De voorliggende Begroting 2026 zoals die door ons college is opgesteld en die nu ter vaststelling bij uw Staten voorligt, is gebaseerd op eerder vastgesteld beleid en eerdere besluitvorming. Vertrekpunt van het beleid in de Begroting 2026 is de Begroting 2025 rekening houdend met nieuwe vastgestelde beleidskaders en uitvoeringsagenda's, Bestuursakkoord en PPN, aangevuld met begrotingswijzigingen 1 t/m 5 van 2025 voor wat betreft het financiële vertrekpunt van deze Begroting.

Bij deze Begroting leggen Gedeputeerde Staten geen voorstellen voor aan Provinciale Staten voor kansen en knelpunten die een beroep op de (knelpuntenbuffer als onderdeel van de) vrije begrotingsruimte doen. Bij de Perspectiefnota 2027 zal de eerstvolgende integrale afweging plaatsvinden.

Bevoegdheid

Op grond van artikel 195 lid 1 van de Provinciewet zijn Provinciale Staten bevoegd tot het vaststellen van de Begroting in het jaar voorafgaande aan waarvoor zij dient. Artikel 2.1 [Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Noord-Brabant](#) gaat in op autorisatie en begroting. In artikel 217a van de Provinciewet is verankerd dat Gedeputeerde Staten periodiek onderzoek uitvoert naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur.

Rollen en belangen

Bij voorstellen uit de S&V-cyclus rapporteren we vanuit het totaal van alle provinciale beleidsvelden. Aangezien de beleidsinhoud divers van aard is, kunnen hieruit geen eenduidige rollen en belangen gedefinieerd worden.

Doel

PS stelt in de begroting de kaders vast voor de uitvoering van het provinciale beleid door GS. De begroting bevat de informatie om hierover het goede debat tussen PS en GS te kunnen voeren.

Argumenten

- 1. Vast te stellen de begroting 2026 inclusief de meerjarenramingen 2027-2029, opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit*

De Begroting 2026 heeft een omvang van € 1,52 mld. De Provincie heeft voor 2026 een meerjarige sluitende Begroting. Daarnaast is de Begroting structureel - en reëel in evenwicht en kan gesteld worden dat de reservepositie van Provincie Noord-Brabant gezond is. In de volgende twee alinea's wordt ingegaan op de inhoudelijke hoofdlijn van deze begroting, die nader is beschreven in het Algemeen inleidend hoofdstuk.

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS : 6198151

Brabant open houden voor groei en ontwikkeling

Voor ons staat Brabant open houden centraal. Daarbij hebben we iedereen, ook het Rijk, heel hard bij nodig. We pakken nu zelf stevig door met de uitvoering. Koersvast en adaptief. Doelgericht, maar het oog voor wat er om ons heen speelt. Op die manier spelen we flexibel in op nieuwe kansen en beleidskeuzes vanuit Den Haag die ons helpen bij het realiseren van de plannen en projecten. Zo kunnen we blijven uitvoeren en zorgen voor een gezond en welvarend Brabant. Voor nu en in de toekomst.

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS : 6198151

Rijksbegroting en verkiezingen Tweede Kamer

Om Brabant open te kunnen houden rekenen we op het Rijk. Een flinke landelijke bijdrage is cruciaal en dat vergt ook beleidskeuzes. In de Rijksbegroting 2026 die tijdens Prinsjesdag is gepresenteerd staan die keuzes nog niet. Deze Rijksbegroting is beleidsarm in verband met de aankomende nieuwe verkiezingen voor de Tweede Kamer op 29 oktober 2025. Gezien het moment van publiceren was het niet mogelijk de Rijksbegroting al te verwerken in voorliggende provinciale Begroting 2026. In het inleidend hoofdstuk zijn enkele kernpunten toegelicht, maar het is nu vooral wachten op de nieuwe verkiezingen. De uitslag en regering die daaruit voortvloeit bepalen de landelijke koers voor de komende periode. De uitkomsten inclusief de impact op ons provinciale beleid is voorlopig onzeker. Uiteraard blijven we dit scherp volgen, zodat we tijdig kunnen anticiperen op de ontwikkelingen. Ook houden we u als PS hier natuurlijk over op de hoogte. Die doen we via de geëigende wegen in de S&V cyclus of, indien van toepassing, via Statenmedelingen vanuit de inhoudelijke beleidsprogramma's.

De Begroting 2026 (bijlage 1 van Ontwerpbesluit I 15/25)) bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het Algemeen inleidende hoofdstuk;
- Het programmaplan (de begrotingsprogramma's);
- De paragrafen;
- De financiële begroting;
- De bijlagenbundel Begroting 2026.

De hoofdlijnen van ons beleid in 2025 hebben wij weergegeven in het Algemeen inleidend hoofdstuk bij de Begroting dat deel uitmaakt van het begrotingsboekwerk. In het programmaplan met daarin de tien begrotingsprogramma's zijn voor elk van die programma's, de doelen, de prestaties en de bijbehorende middelen in samenhang toegelicht. De paragrafen gaan over een bepaald aspect dwars door de programma's van de begroting heen. Naast de acht verplicht voorgeschreven paragrafen heeft Noord-Brabant ook de paragraaf: 'Europese programma's' toegevoegd.

In de financiële begroting zijn het overzicht van lasten en baten en de uiteenzetting van de financiële positie met toelichting inclusief meerjarenraming en geprognosticeerde balans gepresenteerd.

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS : 6198151

Moties en toezeggingen

In dit onderdeel wordt ingegaan op de onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid, een toezegging over reëel ramen en een motie over het aanjagen van Europese projecten door slimme (co-)financiering.

Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid 2026 (art. 217a)

Op basis van de [Provinciewet](#) artikel 217a voeren Gedeputeerde Staten periodiek onderzoek uit naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Een 217a onderzoek is in de kern een zelflerend onderzoek: de uitkomsten bieden inzicht in waar verbeteringen mogelijk zijn en dragen zo bij aan goed bestuur. De resultaten worden ook gedeeld met Provinciale Staten.

Voor het jaar 2026 hebben Gedeputeerde Staten de volgende onderzoeksonderwerpen geselecteerd:

- *Tussenevaluatie Beleidskader Milieu 2030*
Voor het beleidskader milieu is een tussenevaluatie gepland. Dit onderzoek is in 2025 gestart en zal in 2026 worden afgerond.
- *Tussenevaluatie Beleidskader Levendig Brabant 2030*
In 2026 vindt een tussenevaluatie plaats van het beleidskader Levendig Brabant 2030, inclusief de bijbehorende subsidieregelingen.
- *Onderzoek naar regionale samenwerking in Brabant*
In 2026 wordt onderzoek gedaan naar de regionale samenwerking in Brabant, met bijzondere aandacht voor de rol en de positie van de provincie hierin.

Toekomstverkenning Brabant

Vooruit kijken hoort ook bij goed bestuur. Ook na de huidige beleidsperiode willen we weten welke ontwikkelingen Brabant raken en welke kansen en uitdagingen dat met zich meebrengt. Samen met kennispartners werken we daarom aan een brede toekomstverkenning.

Wat zien we op ons afkomen in de komende vijftien jaar? Wat vraagt dat van ons als provincie? Bij dit traject betrekken we kennisinstellingen, inwoners, Provinciale Staten én andere maatschappelijke partijen.

De toekomstverkenning verwachten we voor de zomer van 2026 af te ronden. De jaarlijkse kennis- en onderzoeksagenda 2026 verschijnt zoals ieder jaar in het voorjaar, bij de perspectiefnota. Hierin volgt meer informatie over het geplande onderzoek in 2026.

Toezegging reëel ramen

Er is een bestuurlijke toezegging gedaan om met een plan van aanpak te komen bij begroting 2026 met als doel om reëler te ramen. De afgelopen jaren zijn vooral bijstellingen van de begroting gedurende het jaar doorgevoerd. Bij de jaarstukken 2024 hebben we geconstateerd dat sturen op het beperken van onderbesteding, in het lopende begrotingsjaar, op deze manier zijn maximale effect heeft gehad. Om de sturing en beheersing op dit onderwerp verder door te ontwikkelen wordt eerder in het proces (de primitieve begroting) meer aandacht besteed aan reëler ramen. Hieraan hebben we invulling gegeven door de prestaties en de daarvoor benodigde middelen in de voorliggende begroting reëler te plannen. Tevens is een historische financiële analyse (jaarrekeningen 2021 t/m 2024) gemaakt. Op basis van deze analyse zal de begroting 2026 voor een bedrag van € 96 mln. minder aan risico op onderbesteding in zich hebben. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- € 68 mln. Programma 9: Mobiliteitsontwikkeling;
- € 28 mln. Programma 7: Landbouw en Voedsel.

Voor wat betreft Landbouw en Voedsel bleek dat er in 2024 en 2025 sprake was van onderbesteding als gevolg van SPUKS. Dit is niet meer de orde voor 2026. Voor wat betreft begrotingsprogramma mobiliteitsontwikkeling zijn de eerstvolgende jaarschijven op de meerjarige begroting van een aantal langlopende opgaven realistischer ingeschat. We vertrouwen erop dat een stap is gezet om de primitieve begroting dichter aan te laten sluiten bij de uiteindelijke realisatie.

Motie aanjagen van Europese projecten door slimme (co-)financiering

Middels (bij PPN2026 ingediende) motie [M60-2025 "Aanjagen van Europese projecten door slimme \(co-\)financiering"](#) hebben Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten verzocht om de provinciale organisatie dusdanig in te richten dat met ingang van het begrotingsjaar 2026 optimaal geprofiteerd kan worden van de Europese middelen en kansen en daarbij in beeld te brengen wat dit betekent voor de inrichting van de begroting en daarbij tevens het verzoek om Provinciale Staten daarover bij begrotingsvoorstel 2026 te informeren. We zijn voornemens om het uitvoeringsplan binnen de begroting te hanteren. Door middel van "Het Actieplan Europese Financiering Noord-Brabant" (zie bijlage 4) wordt hier invulling aan gegeven.

2. In te stemmen met de instellingsbesluiten reserves, opgenomen als bijlage 2 bij dit besluit

Na vaststelling van de financiële verordening en het financiële statuut was het nodig om enkele instellingsbesluiten op onderdelen te herzien. Naar aanleiding van een daarop volgende discussie in de Commissie Sturen en Verantwoorden is een bestuurlijke toezegging gedaan om alle instellingsbesluiten opnieuw vast te stellen en scherpte aan te brengen in de bepalingen van de instellingsbesluiten.

De bijlage reserves in de begroting 2026 is nog opgesteld conform de huidige instellingsbesluiten, omdat eerst de instellingsbesluiten moeten worden

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS : 6198151

vastgesteld en dan pas de herverdeling van die middelen kan plaatsvinden. De financieel technische verwerking volgt bij de slotwijziging 2025 waarna de reserve overzichten volgens de nieuwe instellingsbesluiten voor het eerst in de jaarstukken 2025 gepresenteerd worden. Het totale bedrag van de bestemmingsreserves verandert hierbij niet en blijft conform bijlage 10 van de begroting op € 4,1 mld. per 31-12-2025¹. Ook blijven de middelen gekoppeld aan het betreffende beleidsdoel. Wel neemt het aantal bestemmingsreserves toe vanwege een beter onderscheid naar doelstelling en functie van de middelen in de reserve en het scherper toetsen op de functie van de reserve.

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS : 6198151

Voorgesteld wordt om onderstaande reserves in te trekken:

- I. Intrekking van de reserve balansverkortings, welke bij PS besluit 74/16 was geactualiseerd via vaststelling van de Nota reserves 2016-2019. (Oorspronkelijk ingesteld bij voorjaarsnota 2010)
- II. Intrekking van de reserve PMWP, welke bij PS besluit 74/16 was geactualiseerd via vaststelling van de Nota reserves 2016-2019. (Oorspronkelijk ingesteld bij besluit 78/15)

Ad I: Met het besluit bij de perspectiefnota 2026 over het stopzetten van de terug storting van de middelen aan de balansverkortings, is het ook logisch deze reserve op te heffen en samen te voegen met de Reserve immunisatieportefeuille.

Ad II: De reserve bevat geen middelen meer en kan derhalve worden opgeheven.

In bijlage 2 treft u een toelichting aan op de gewijzigde instellingsbesluiten, in bijlage 3 kunt een toelichting op de wijzigingen raadplegen.

3. Vast te stellen de verordening heffing opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2026 (Ontwerpbesluit II 15/25)

Het opcenten tarief voor 2026 wordt met 2,5% verhoogd naar 87,0 opcenten, conform afspraken gemaakt in het [Bestuursakkoord 2023-2027 'Samen maken we Brabant!'](#). In 2025 was het tarief 84,9 opcenten. Het opcenten tarief voor 2026 wordt vastgelegd in de heffingsverordening (zie Ontwerpbesluit II 15/25).

4. Vast te stellen de verordening leges Noord-Brabant 2026 (Ontwerpbesluit III 15/25)

Leges zijn vergoedingen door derden voor het verlenen van individuele diensten door de Provincie aan particulieren en bedrijven. Deze diensten betreffen vooral de verlening van vergunningen en ontheffingen. De tarieven zijn maximaal kostendekkend en staan vermeld in de tarieventabel behorende bij de legesverordening Provincie Noord-Brabant. De wijzigingen worden hierna per soort leges kort toegelicht:

¹ € 4,1 mld., betreft een optelsom van € 2.727.614.000 (bestemmingsreserves Essent) + € 1.390.824.000 (overige bestemmingsreserves) = € 4.118.438.000

Leges Omgevingsrecht:

Onder de overkoepelende term omgevingsrecht worden de volgende soorten leges geheven:

- Leges omgevingsplanactiviteiten, bouwactiviteiten en rijksmonumentenactiviteiten
De legestarieven stijgen gelijk aan de indexering van de tarieven van de Omgevingsdiensten.
- Leges milieubelastende activiteiten
De legestarieven stijgen gelijk aan de indexering van de tarieven van de Omgevingsdiensten.
- Leges wateronttrekkingsactiviteiten
De legestarieven stijgen gelijk aan de indexering van de tarieven van de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB).
- Leges ontgrondingsactiviteiten
De legestarieven stijgen gelijk aan de indexering van de tarieven van de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB).
- Leges Natura 2000-activiteiten, flora- en fauna-activiteiten en de herplantplicht
De legestarieven stijgen gelijk aan de indexering van de tarieven van de Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN).

Leges Verkeer en Vervoer:

De tarieven van de leges, die in rekening worden gebracht voor het behandelen van aanvragen van vergunningen en ontheffingen op grond van de Omgevingsverordening Noord-Brabant en de Wegenverkeerswet, zijn gelijk gebleven. De gehanteerde tarieven zijn gebaseerd op de inzet die het ambtelijk personeel gemiddeld moet besteden om een aanvraag te behandelen. De verwachte aantallen zijn licht hoger dan in de begroting 2025 (3.238 versus 3.230), evenals de geraamde opbrengsten (€ 229.060,- t.o.v. € 224.400,- in 2025).

De 'verordening leges 2026' is als Ontwerpbesluit III 15/25 bij dit voorstel gevoegd.

Financiën

Deze begroting bevat geen voorstellen die een beroep op de vrije begrotingsruimte. Voor de financiële begroting wordt u doorverwezen naar bijlage 1 van Ontwerpbesluit I 15/25. In het algemeen inleidend hoofdstuk van bijlage 1 treft u twee cirkeldiagrammen in relatie tot geraamde bestedingen (waar gaat het geld naartoe?) en herkomst van middelen (waar komt het geld vandaan?).

In het Statenvoorstel van Burap-II 2025 hebben we een aantal ontwikkelingen geschetst die invloed hebben op de uitkering provinciefonds en daarmee de vrije begrotingsruimte. Daarbij hebben we indicatieve bedragen opgenomen van de verwachte effecten. Over het effect tussenmodel provinciefonds hebben we uw

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS : 6198151

Staten ook separaat geïnformeerd via [Statenmededeling Stand van zaken herverdeling provinciefonds](#) en [memo gedeputeerde verdeelmodel provinciefonds](#).

In de ontvangen septembercirculaire 2025 zijn deze effecten verwerkt en zijn daarmee definitief. De begrotingstechnische verwerking hiervan volgt bij de slotwijziging 2025.

Consequenties van deze effecten van de septembercirculaire op de vrije begrotingsruimte zijn als volgt:

- Tussenmodel: € 26,85 mln. negatief vanaf 2026;
- Actualisatie capaciteit opcenten MRB: € 2,9 mln. negatief in 2025 en € 8,1 mln. negatief vanaf 2026;
- Afrekening BCF 2024 en BCF 2025: € 19,4 mln. positief in 2025
- Compensatie opcenten MRB: in totaal € 77,4 mln. positief (verdeeld over 2026 t/m 2029)

Klimaat

Klimaat effecten komen terug in diverse programma's van de begroting. Bijvoorbeeld in de programma's: Water & Bodem en Energie.

Europese en internationale zaken

In de paragraaf Europese programma's van de Begroting 2026 wordt hier nader op ingegaan.

Planning

Niet van toepassing

Bijlagen

Bijlage 1 - Begroting 2026 (inclusief bijlagenbundel)

Bijlage 2 - Instellingsbesluiten reserves

Bijlage 3 - Toelichting instellingsbesluiten reserves

Bijlage 4 - Actieplan Europese Financiering Noord-Brabant

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA

Datum

29 september 2025

Documentnummer

GS : 6190556

PS : 6198151